

Inuiaqatigiit kissaataat tunngavigalugit nunap ilaani aatsitassarsiorfissanik inerisaaviusussanik pilersitsinissaq aammalu nunap ilaani allani avatangiisit, ilorrisimaarneq, inuussutissarsiutit pioreersut assigisaalluunniit tunngavigalugit aatsitassarsiorfigineqarusunngitsunik pilersitsinissaq pillugu oqallisissiamik saqqummiusseqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaanik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Oqallisissiaq innuttaasunik, soqutigisaqatigiinnik aalajangiisartunillu peqataatitsinikkut amerlasuunit akuuffigineqartumik oqallinnissamut toqqammaviussaaq. Oqallisissiaq 2016-imi upernaakkut ataatsimiinnissaq nallertinnagu naammassineqareersimassaaq.
(Inuit Ataqtigiit Inatsisartuni gruppianni ilaasortat)

Akissuteqaat

(Aningaasaqarnermut Aatsitassanullu Naalakkersuisoq)

Siullermeerneqarnera

Inuit Ataqtigiit Inatsisartuni gruppianni ilaasortat, nunami sumiiffinni aatsitassarsiornermik inerisaaviusussatut kissaatigineqartuni aammalu kissaatigineqanngitsuni killeqarfinnik pilersitsinissaq pillugu oqallisissiamik saqqummiusseqqippit.

Siunnersuut 2014-imi upernaakkut ataatsimiinnermi immikkoortoq UPA2014/172-itut suliarineqarpoq, aammalu ulloq 3. juni 2014 aappassaanerqarnermini itigartinneqarluni.

Tunngavilersuutit taamanikkut Naalakkersuisuusut 2014-imi akissuteqaatiminni saqqummiussaata Naalakkersuisut isumaqatigaat. Tamanna oqaaseqaatini, Naalakkersuisut matumani siunnersuummut saqqummiunneqartumut saqqummiunniagaanni, takuneqarsinnaassaaq.

Kalaallit Nunaat ungasissumut aningaasaqarnikkut ineriartortitsinissamik kissaateqarpoq, tassani ilaalluni aalisarnermut aamma takornariartitsisarnermut allatut qinigassatut imaluunniit tapertassatut aatsitassarsiornerup ineriartortinneqarnissaa. Aatsitassanut atatillugu ingerlatat tamarmik politikikkut immikkuullarissamik piumasaqaateqarfiuvoq, tassalu taakkua peqqinnissakkut, isumannaallisaanikkut avatangiisinullu isumannaatsumik ingerlanneqassatut. Issittumi avatangiisit sunnertiasorujussuupput, aammalu Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiorneq, kulturi inooriaaserlu annertoorujussuarmik pinngortitamut avatangiisinullu atasuupput.

Aatsitassarsiorluni ingerlatat avatangiisitigut isumannaatsumik ingerlanneqassatut ullumikkut inatsisitigut piumasaqaataareerpoq, taamatullu Avatangiisinut sunniutaasussanik nalilersuineq (VVM) aamma Inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutaasussanik nalilersuineq (VSB) suliarineqartarlutik. Tassani allanneqartussaavoq sunniutaasussat pitsaasut sunnuteqarluarnerunissaannut, aammalu sunniutaanerluttussat killilersimaarnissaannut suliniutit suut ingerlanneqassanersut. Kiisalu inuiaqatigiinni piujuartussamik sunnuteqartitsinissaq qulakkeerniarlugu IBA-mut isumaqatigiissuteqartoqartussaavoq (Impact Benefit Agreement).

Aatsitassanik imminut akilersinnaasumik piiarneqarsinnaasunik nassaartoqarsinnaanissaanut, taamaalillunilu inuiaqatigiinni suliffissaqartitsinerup isertitaqarnerullu

annertunerulernissaannik kissaateqarnerup tunngavissinneqarnissaanut, aatsitassarsiorluni misissuilluni ingerlatat naammattumik annertussuseqarnissaat pisariaqarpoq. Aammattaaq niuernermik tunngaveqartumik aatsitassarsiornermik suliaqartut aatsitassarsiorluni misissuinerimi ingerlatanik annertoorsuarnik angissuseqartunik isumaginnittuunissaat pisariaqarpoq. Tamatumunnga pissutaavoq aningaasaqarnerup eqqarsaatigineqarnissaa, tassami aatsitassarsiorluni misissuineq annertoorujussuarnik aningaasartuuteqarfiusarpoq, aammalu aatsitassarsiorluni misissuinerimi niuernikkut suliatigullu sapinngisamik annertunerpaamik pikkorissuseqarluinnarnissap pisariaqartinneqarnerata eqqarsaatigineqarnissaa. Tamatuma saniatigut aatsitassarsiorluni misissuinerimi suliassat ikittuaraannaat naggataatigut aatsitassarsiorfimmu suliassatut ineriartortinneqartarmata eqqaamassallugu pingaaruteqarpoq.

Aatsitassanut politikkimut periusissatigut siunnerfiusoq pingaarneq tassaavoq, aatsitassarsiornermik aamma uuliasiornermik/gassisiornermik suliaqartut suliffissuit Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiorluni misissuinermut aningaasaliinissamut soqutiginnilersinnissaat. Kisianni aatsitassarsiorfiutileqatigiiffiit soqutiginnitsilerniarnerannut aningasaliiumalersinniarnannullu, nunarsuaq tamakkerlugu nunat arlallit akornanni ingerlaavartumik annertuumik unammilleqatigiittoqarpoq. Peqatigisaanik nunani pineqartuni niuerutigineqarsinnaasumik nassaarnissamut periarfissaqarnera, aatsitassarsiorfiutileqatigiiffiit pisuni ataasiakkaani tamaginni nalilersoqqissaartarpaat, aammalu aningaasaqarnikkut pisussaaffiit periarfissallu akuersissummik tunniussinissamut malittaasut tunngavigalugit aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersissummik qinnuteqaateqassanerluni ilaatigut isummerfigineqartarpoq.

Kalaallit Nunaat suli sumiiffiuvoq 'Greenfield'-imik taaneqartartoq, taanna isumaqarluni sumiiffik aatsitassaqaqarsinnaaneranut sukumiisumik misissuiffigineqarsimanngitsoq. Tamatuma kingunerisaanik peqarfinnik aningaasaqarnikkut pilerinaateqartunik sumiluunniit nassaarnissaa pissusiviusuni periarfissaqarfiuvoq. Taamaattumik sumiiffiup sioqqutsisumik matoreernissaa uggornassaaq aammalu kinaassusersiunngitsumik isigalugu pisariaqarani. Aammalu sumiiffinni inuussutissarsiornermik ingerlatsiviereersuni peqarfeqarnerasoq eqqoriarneqarsinnaangilaq. Taamaattumik sumiiffiit inuiaqatigiinnut kalaallinut iluaqutaasinnaasumik, aatsitassanik peqarfeqarsinnaanerannut naammattumik misissuisoqareertinnagu killeqarfilersuilluni tamatuma kingunerisaanik aatsitassanik misissuinerimi killilersuissutaasunik agguluinissaaq inassutigineqanngilaq.

Assersuutigalugu pinngortitamik uumasunillu, kulturikkut naleqartitanik imaluunniit inuussutissarsiorluni ingerlatanik pioreersunik illersuinissamut immikkut maleruagassanik aalajangersaanissamut, inatsisit atuuttut iluanni tunngavissaqarluartoq Naalakkersuisut naliliippat. Ilanngullugu sumiiffinni aalajangersimasuni aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersissummik tunniussisoqassanngitsoq.

Nunani tamalaani akit nikerarnerat aammalu teknologiikkut ineriartortitsineq, piffissami aalajangersimasumi aatsitassanik tunisassiat sorliit imminut akilersinnaasumik piiarneqarsinnaanerannut tunngatillugu, aatsitassaqaqarfiit qanoq ittut piujuartussaasersut aalajangiisooqataapput. Ukiut 30-it matuma siornatigut Kalaallit Nunaata Kujataani peqarfiit (Kuannersuit, Killavaat, Motzfeldt SØ) peqarfittut piiaanermik ingerlatsiviusinnaasutut sumilluunniit sammineqanngillat, kisianni teknologiip ineriartornerata kingunerisaanik peqarfiit taakkorpiaat ullumikkut sammineqalersimapput. Peqarfiit taakkua aatsitassanik pinngoqqaatinillu amigaatigineqartunik, suliffissuit elektronikkimik tunisassiortut aamma suliffissuit anorisaatinik tunisassiortut ujartortagaannik, akoqarput. Ukiut 5 – 6-it kingumut qiviaannaraanni, anorthosit (aatsitassaaq suliffissuarni atorneqartartoq) Kalallit Nunaanni niuernermik tunngaveqartumik piiarneqarsinnaassanersoq kialuunniit takorloorsimanngikkaluarpaat, pissutigalugu aatsitassanik suliffissuarni atorneqartartunik piianeq Kalaallit Nunaanni imminut akilersinnaanngitsoq taamanikkut amerlanerit

isumaqarmata. Taamaattoq anorthosit-imi takuneqarpoq, teknologiikkut ineriartornerup anorthosit fiberglas-itut atorneqarsinnaalersissimagaa aammalu peqarfik imminut akilersinnaasunnngortissimagaa. Inerniliissutaasoq tassaavoq, tunisassiat sorliit ukiut 10-it imaluunniit 20-it qaangiuppata atorneqassanersut, aammalu aatsitassat sorliit imminut akilersinnaasumik aatsitassarsiorfimmik ingerlatsinissamut aallaaviusinnaanersut, eqqoriarneqarsinnaanngitsoq.

Taamatuttaaq Kalaallit Nunaanni sumi aatsitassanik atorluarneqarsinnaasunik nassaarnissaq ajornassannginnersoq aammalu sumi peqarfinnik soqutiginaateqanngitsunik peqarnersoq aalajangersarneqarsinnaanngilaq.

Aatsitassarsiorfinnik ingerlatsineq ima inerisarluarneqarsimatiginngilaq, Kalaallit Nunaat nunatut aatsitassarsiorfiusutut taaneqarsinnaalluni. Maannakkorpiaq nunatsinni maani aatsitassarsiorfinnik suliaqarfigineqartunik soqanngilaq, aammalu ataasiinnaq pilersinneqaleruttorpoq. Kalaallit Nunaannut tunngatillugu siullermik pingaarnertullu nunap assiliornerit aammalu aatsitassaqaqfinnut aamma uuliasiornissamut/gassisiornissamut sumi annertunerpaamik periarfissaqarnersoq ilimanaateqalersitsiniarnissaq sammineqartussaapput. Nunarput sumiiffinni killeqarfinnut aggulunneqassappat aammalu periarfissaqaqfiusut sumiinnersut ilisimanagu nunaminertat annertoorujussuit sioqqutsisumik mattunneqassappata, tamanna naleqqutinngitsorujussuussaaq.

Taamatut oqaaseqarlutik Naalakkersuisut siunnersuutip itigartinneqarnissaa inassutigaat.